

VISIENOTA

Mei 2022

Inhoud

1. Een gedeelde visie op NAFT	4
2. Naadloze flexibele trajecten (NAFT)	4
3. Doelgroepen	5
3.1. Leerlingen	5
3.2. Leerkrachten en scholen	6
3.3. Andere relevante actoren	6
4. Doelen van een naadloos flexibel traject	7
5. Kenmerken van een naadloos flexibel traject	8
5.1. Breed ingevuld en flexibel georganiseerd	8
5.2. Uitgangspunten van de begeleiding	8
5.3. Werken volgens het trajectmodel	10
6. Schoolondersteuning bij NAFT	13
7. Relatie tussen NAFT en andere ondersteuning	15
8. Samenwerking tussen de NAFT-aanbieders	16
9. Samenwerking met de andere actoren	17
10. Kwaliteitszorg	18
11. Opvolging en evaluatie	18
12. Signaalfunctie	19
13. Financiering	19

1. Een gedeelde visie op NAFT

Deze nota beschrijft een gedeelde visie op NAFT. Deze visie is gestoeld op de ervaring en expertise van de aanbieders die erkend worden door de Vlaamse Overheid. Centraal binnen deze visie staat het waarborgen van het recht op leren van elke leerling. Op het snijvlak van onderwijs en welzijn heeft NAFT immers een unieke plaats en rol om leerlingen en scholen te ondersteunen hierin.

2. Naadloze flexibele trajecten (NAFT)

Naadloze flexibele trajecten (NAFT) bieden preventieve en/of remediërende ondersteuning aan leerlingen bij wie schooluitval dreigt en die tijdelijk intensieve begeleiding nodig hebben, en aan de onderwijsinstellingen uit het secundair onderwijs waar deze leerlingen naar school gaan. In deze trajecten worden individuele leerlingen, leerlingengroepen, individuele leerkrachten, schoolteams en/of scholen begeleid. Deze trajecten zijn vraaggestuurd en worden op maat ingevuld. Ze worden aangeboden door organisaties die hiervoor erkend zijn door de Vlaamse overheid. NAFT is dus een vorm van schoolexterne ondersteuning, aanvullend op de interne leerlingenbegeleiding.

NAFT wordt gereguleerd door:

- Besluit van de Vlaamse Regering inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen in de jeugdhulp (5 april 2019)
- Omzendbrief NAFT (Naadloze flexibele trajecten onderwijs-welzijn) (CLB/2020/01)
- Referentiekader NAFT-kwaliteit (R-NAFT)
- Draaiboek samenwerking School – PBD – CLB - NAFT
- Omzendbrief Stelsel van Leren en Werken (SO/2008/08)¹
- Decreet betreffende het stelsel van leren en werken (10 juli 2008)

---

¹Zodra de nieuwe regelgeving met betrekking tot het duaal leren en de aanloopfase beschikbaar is, zullen de laatste twee documenten uit deze lijst niet meer van toepassing zijn en vervangen worden door de nieuwe regelgeving.

3. Doelgroepen

3.1. Leerlingen

Wanneer het recht op leren in het gedrang komt

Naadloze flexibele trajecten zijn er voor leerlingen in het secundair onderwijs bij wie er een risico is van schooluitval, voortijdig schoolverlaten en/of ongekwalificeerde uitstroom wegens pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen. We willen bij hen krachtbronnen aanboren om het (schools) traject terug in een positieve richting te doen evolueren of een katalysator zijn om trajecten die dreigen vast te lopen verder te zetten.

Zonder groepen uit te sluiten

We werken voor alle leerlingen uit het secundair onderwijs, specifieke doelgroepen meegerekend die vaak een eigen aanpak en specifieke expertise nodig hebben. Dat betekent dat we geen leerlingen van tevoren uitsluiten. Elke jongere/ klas is immers uniek en kent eigen uitdagingen.

Daarnaast spannen we ons in voor de leerlingen die om wat voor reden ook geen aansluiting meer hebben met de school of die zelfs geen aansluiting meer willen met school, ook niet als ze ondersteuning krijgen. Soms, bijvoorbeeld bij schooluitval kort voor het einde van de leerplicht, is er niet meer voldoende tijd om ervoor te zorgen dat de leerling opnieuw naar school gaat. We kunnen dan echter nog altijd van betekenis zijn door de leerling te helpen doorstromen naar andere vormen van leren zoals het tweedekansonderwijs of beroepsopleidingen buiten het onderwijs, naar andere ondersteuningstrajecten of naar de arbeidsmarkt.

Ons uitgangspunt is met andere woorden dat we alle leerlingen uit het secundair onderwijs bij wie het recht op leren in het gedrang komt een gepast naadloos flexibel traject willen bieden, zelfs als de afstand tussen de leerling en het onderwijs erg groot geworden is. Al die leerlingen willen we zo veel mogelijk ondersteunen in een gedeeld traject met de onderwijsinstelling.

Voor iedereen toegankelijk

Om er daadwerkelijk te kunnen zijn voor alle leerlingen, streven we ernaar het aanbod aan NAFT-trajecten gelijkmatig te spreiden over Vlaanderen en Brussel. In elk werkingsgebied garanderen we een aanbod dat we zo toegankelijk mogelijk maken, onder andere door samenwerkingsverbanden aan te gaan. Daarnaast zorgen we ervoor dat er binnen de groep van NAFT-aanbieders diverse, ook gespecialiseerde, expertise terug te vinden is en dat er een vlotte toeleiding is naar het gespecialiseerd aanbod.

Tot slot houden we mee in de gaten dat leerlingen uit alle groepen dezelfde kans hebben om begeleid te worden via NAFT. Factoren op de achtergrond en systeemkenmerken kunnen ertoe leiden dat leerlingen uit bepaalde groepen minder aangemeld worden voor NAFT-trajecten, net zoals evoluties in het beleid ertoe kunnen leiden dat groepen van leerlingen uit het zicht verdwijnen. Hiervoor willen we alert blijven.

Met het oog op de toekomst en gegeven het belang van een tijdige begeleiding bij problemen in de schoolloopbaan, verkennen we de mogelijkheden om een gepast aanbod te ontwikkelen voor leerlingen uit het basisonderwijs, samen met andere actoren aanwezig binnen het basisonderwijs.

3.2. Leerkrachten en scholen

NAFT-begeleiding richt zich niet alleen op de leerlingen, maar ook op hun leerkrachten, leerkrachtenteams, directies en de school als geheel. De verantwoordelijkheid voor een geslaagd schooltraject ligt immers bij vele actoren.

In het algemeen dienen scholen ervoor te zorgen dat er binnen de school en binnen de klas een gunstig leer- en ontwikkelingsklimaat is voor alle leerlingen, en meer specifiek heeft iedereen in de school een rol te vervullen op het vlak van individuele leerlingenbegeleiding. Bij leerlingen bij wie er problemen zijn in het schoolse traject, om wat voor reden dan ook, hebben de betrokkenen in de school nog steeds een verantwoordelijkheid voor de leerling(en). In een NAFT-begeleiding zullen zij dan ook betrokken worden en waar nodig ondersteund. De betrokkenheid en ondersteuning kan zowel gericht zijn op de omgang met en de begeleiding van de individuele leerling en/of de klas, als op het versterken van de leerkracht of het leerkrachtenteam in het algemeen, bijvoorbeeld op het vlak van specifieke kennis en vaardigheden.

Tot slot kan ook de directie en school als geheel betrokken en ondersteund worden, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat het aangewezen is dat gewerkt wordt aan beleid (bijvoorbeeld een schoolbeleid over agressie en conflicthantering, een schoolbeleid over pesten etc.). Op de inhoud en aanpak van schoolondersteuning komen we later in deze visietekst nog terug.

We zijn alert dat we hierbij complementair werken aan het CLB², de PBD³ en eventuele andere instanties.

3.3. Andere relevante actoren

Leerlingen, betrokkenen uit de school en het CLB spelen in elk traject een rol, maar daarnaast zijn er nog andere personen die een belangrijke rol kunnen vervullen in een NAFT-traject. We denken hierbij aan de ouders of een andere opvoedingsfiguur, sleutelfiguren in de dagelijkse leefwereld van de leerling (iemand uit de buurt of verdere familie, iemand uit de jeugdbeweging, een sporttrainer, ...), ondersteuningsnetwerken, PBD, begeleiders uit andere levensdomeinen, ...

---

² Centrum voor Leerlingenbegeleiding

³ Pedagogische Begeleidingsdienst

4. Doelen van een naadloos flexibel traject

Het doel van een naadloos flexibel traject is, zoals ook in de regelgeving te lezen is, om de bovengenoemde leerlingen te begeleiden naar een maximale (her)aansluiting bij het schooltraject. Binnen NAFT willen we, binnen de mogelijkheden van het regelgevend kader, dit doel verruimen en ernaar streven het recht op leren voor alle leerlingen te vrijwaren. Hiervoor willen we hen helpen om zich te ontwikkelen als persoon. Naast het remediëren van problemen zien we het voorkomen van (nieuwe) problemen als onze taak. Bij alles wat we doen willen we de doelen van NAFT voor ogen houden en NAFT inzetten zoals bedoeld.

Leerlingen ondersteunen bij hun ontwikkeling als persoon

We werken aan het welzijn van de leerling, versterken de vaardigheden van de leerling en ondersteunen de leerling om zich te verbinden met zijn/haar omgeving, waaronder de school. De ontwikkeling van diverse vaardigheden (sociale vaardigheden, schoolse vaardigheden, ...) en betrokkenheid staat centraal. Dat vergroot de kansen voor de leerling om zich persoonlijk te ontwikkelen, om op verschillende vlakken te leren en te groeien. Zo dragen we bij aan het realiseren van het recht van leerlingen om hun persoonlijkheid en talenten te ontplooiën en zich voor te bereiden op een actief leven als volwassene.

We zetten ons ook in voor leerlingen bij wie er al sprake is van schooluitval en voortijdig schoolverlaten. Voor leerlingen voor wie heraanluiting bij het onderwijs moeilijk ligt of niet meer gemakkelijk te realiseren is binnen de termijn waarbinnen de leerling nog leerplichtig is, engageren we ons om de leerling te laten aansluiten bij andere vormen van leren of bij training en opleiding buiten het leerplichtonderwijs.

(Nieuwe) problemen voorkomen

Voor elke leerling streven we ernaar om duurzame resultaten te bereiken en nieuwe problemen of risicosituaties te voorkomen. Leerlingen kunnen volgens de regelgeving begeleid worden met een naadloos flexibel traject vanaf de fase uit het zorgcontinuüm genaamd 'Uitbreiding van de zorg' (zie Draaiboek School-PBD-CLB-NAFT). De acties binnen een NAFT-traject kunnen zich echter al situeren in de fases van basiszorg (algemene preventie) en verhoogde zorg. NAFT kan met andere woorden zowel preventief als curatief ingezet worden. We vinden het zeer belangrijk om voldoende preventief te kunnen werken. Daarom willen we meer betrokken kunnen zijn in de eerste fases van het zorgcontinuüm.

NAFT inzetten zoals bedoeld

We waken erover dat NAFT zo precies mogelijk wordt ingezet waarvoor het bedoeld is en bekijken of er geen tegenindicaties zijn. Het kan gebeuren dat NAFT niet het gepaste antwoord is, wanneer andere of meer gespecialiseerde expertise nodig is of wanneer de leerling met problemen kampt die te ernstig zijn om een (succesvol) traject af te leggen. Wanneer we merken dat beter (eerst) andere stappen gezet worden met de leerling om tot een traject te kunnen komen (bv. werken aan specifieke welzijns- of gezondheidsproblemen), zullen we dit bespreken en zoeken we mee naar het best mogelijke traject op maat van de leerling met andere actoren. Het is mogelijk dat de andere actoren betrokken worden bij het traject, maar het is ook mogelijk dat de leerling doorverwezen wordt. In dat geval zorgen we voor een warme overdracht. Wanneer we merken dat een leerling aangemeld wordt voor NAFT om oneigenlijke redenen, dan signaleren we dit en zoeken we mee om de leerling toch toe te leiden naar de meest gepaste vorm van ondersteuning.

5. Kenmerken van een naadloos flexibel traject

5.1. Breed ingevuld en flexibel georganiseerd

Een brede invulling

Zo divers als de behoeften en noden van de leerlingen en andere betrokkenen, zo breed moet ook de invulling van NAFT zijn. Daardoor kunnen we op maat werken. We bieden de leerlingen onder meer activiteiten aan gericht op het aanleren en inoefenen van sociale vaardigheden, probleemoplossende gesprekken, activiteiten waarin de leerlingen schoolse en/of beroepsgerichte attitudes en vaardigheden verwerven, ...Een traject kan ook activiteiten omvatten die gericht zijn op herstel en/of verbinding. Deze activiteiten kunnen voor groepen georganiseerd worden, maar als het aangewezen is ook voor individuele leerlingen.

Activiteiten die de onderwijsactoren ondersteunen zijn bijvoorbeeld coaching bij het werken aan een verbindend schoolklimaat, voorbereiding van de herinstap van de leerling in de klas, ondersteuning bij de verdere omgang met de leerling en klas.

Een flexibele organisatie

De trajecten met leerlingen kunnen gericht zijn op een specifieke leerling of op een groep van leerlingen (al dan niet uit dezelfde klas). Wij vinden het belangrijk dat we klassen kunnen begeleiden zonder dat het klastraject moet vertrekken van de aanmelding van één specifieke leerling.

Trajecten kunnen kort zijn of langer duren, meer of minder intensief zijn. De in- en uitstroom in de verschillende trajecten kan flexibel gebeuren.

Vertrekkende van de dikwijls complexe zorgvraag ondersteunt NAFT de leerling, de school en het CLB, en het netwerk rond de leerling. Vaak gaat het om een combinatie: het begeleiden van een leerling of een (klas)groep en het ondersteunen van de onderwijsinstelling of het netwerk van de leerling is niet los van elkaar te zien. Een NAFT-traject vertaalt zich dan ook vaak in een aaneenschakeling van interventies waarbij zowel leerling, (klas)groep, leerkracht(en) als school en andere actoren betrokken zijn. Het CLB zorgt er samen met de NAFT-aanbieder voor dat de juiste ondersteuning geboden wordt, complementair aan eventuele andere ondersteuning.

Een stevige samenwerking staat garant voor de ontwikkeling van het traject op maat en een nauwe trajectopvolging

5.2. Uitgangspunten van de begeleiding

Verbondenheid

Verbondenheid is de kernwaarde in de inhoud en methodiek van de trajecten. Op het niveau van de leerling(en) is positieve verbondenheid met de context, de klas en de school het fundament voor groei. Op het niveau van het leerkrachten(team) en de onderwijsinstelling is verbondenheid een basisvoorwaarde voor het creëren van een open, betrokken en kwaliteitsvolle school- en leeromgeving.

Krachtgericht

Wij geloven in het potentieel en de kracht van iedereen. Met de beschikbare talenten en krachten werken we samen aan ieders groei.

Positieve aandacht en ondersteuning

We stimuleren succeservaringen en knopen er bij aan. Een waarderende benadering en een ondersteunend klimaat zijn essentieel om duurzame resultaten te bereiken.

Opbouwend

Naadloze flexibele trajecten zijn opbouwende trajecten. We gaan ervan uit dat elke leerling het verlangen heeft om te leren. Op dat verlangen willen we voortbouwen. Via succeservaringen en positieve bekrachtiging helpen we leerlingen, klassen en leerkrachten om zich bewust te worden van hun krachten, capaciteiten en mogelijkheden.

Herstelgericht werken

We werken herstelgericht waarbij we 'herstel' een ruime invulling geven. Dat gaat van het creëren van een verbindend klas- en schoolklimaat tot het herstel van aangebrachte schade. Elke vorm van herstel vertrekt vanuit constructieve dialoog.

Op maat en flexibel

Elke leerling, klasgroep, leerkracht, team van leerkrachten en onderwijsinstelling verdient een maatgericht en flexibel traject met een doorgedreven trajectbegeleiding en -opvolging. Dat geldt ook voor de duur van het traject (zo kort als mogelijk, zo lang als nodig) en voor de in- en uitstroommomenten.

Individuele begeleiding en coaching

Een sterke individuele aanpak loopt als een rode draad door de begeleiding en/ of ondersteuning in het traject. Ook bij het ondersteunen van klassen, leerkrachten en school hebben we aandacht voor de individuele perso(o)n(en).

Persoonlijke benadering

Iedereen is uniek. Persoonlijk contact en het opbouwen van een vertrouwensrelatie zijn essentiële voorwaarden om tot een goed traject op maat te kunnen komen.

Integrale benadering

Een traject biedt een integrale begeleiding van de leerling. We hebben oog voor alle levensdomeinen waarbinnen de leerlingen zich bewegen. Daarnaast houden we rekening met de context en daar waar nodig en/of gewenst betrekken we de personen in de context actief in het traject. We gaan met andere woorden verder dan het doorgeven van kennis, het aanleren van competenties en het werken aan onmiddellijk bruikbare vaardigheden.

Gelijkwaardigheid

Elke betrokkene in het traject heeft een belangrijke stem. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar leeftijd, rol, functie, ... Het traject wordt in samenspraak ontwikkeld met respect voor elkaars positie en rol.

Outreachinge benadering/aanklampend werken

We zoeken actief contact met de leerlingen in hun omgeving om met hen een vertrouwensrelatie te kunnen opbouwen. We laten de leerlingen niet los tijdens het proces:

we blijven kansen aanreiken, ook als het moeilijk gaat. Ook na de begeleiding van een traject wordt voor opvolging gezorgd.

Groepsaanpak

Werken in groep, samenwerken, verantwoordelijkheid delen, ... zijn belangrijke tools en uitgangspunten in de begeleiding en bevorderen een geslaagde transfer van wat men leert naar de schoolse context en de leefomgeving.

Contextgericht

Het actief betrekken en responsabiliseren van de sleutelfiguren rond de leerling(en) is onmisbaar in een traject. We zetten in op transparante en open communicatie.

Netwerkgericht

Gezien de complexiteit van de situaties waarin leerlingen en scholen zich bevinden, is het aangewezen om krachten van verschillende actoren te bundelen. Samenwerkingsverbanden en netwerken zijn dan ook cruciaal.

Structuur en opvolging

We maken duidelijke afspraken, hebben respect voor elkaar, gaan concrete engagementen aan. We zorgen voor continuïteit in de begeleiding en in de samenwerkingen.

Netoverschrijdend en ongebonden

Aanbieders van NAFT zijn partner van scholen over de netten heen. Zo is alle deskundigheid voor iedereen en in alle trajecten beschikbaar en kunnen we de leerling(en) centraal stellen.

5.3. Werken volgens het trajectmodel

Voor naadloze flexibele trajecten is een model uitgewerkt⁴, gaande van aanmelding tot afronding, overdracht en verdere opvolging. Het model wordt op maat van de leerling en/of klas uitgewerkt. In de praktijk verloopt een traject niet altijd zo lineair als het model. Het verloop van een traject is immers afhankelijk van de noden van de betrokkenen op elk moment in het traject.

Aanmelding

Leerlingen, ouders, opvoedingsverantwoordelijken en/of onderwijsinstellingen kunnen het initiatief nemen om een vraag voor te leggen aan het CLB. Het CLB zal deze vraag grondig bekijken en eventueel bijkomende informatie inwinnen om tot een zo volledig mogelijk beeld te komen van de situatie. Als een naadloos flexibel traject aangewezen blijkt, dan wordt de leerling door het CLB aangemeld bij de NAFT-aanbieders. Naargelang het werkingsgebied gebeurt deze aanmelding rechtstreeks of via een (centraal) meldpunt. Wanneer de vraag rechtstreeks aan de NAFT-aanbieder gesteld wordt, betreft de NAFT-aanbieder steeds het CLB vooraleer het traject te starten. De NAFT-aanbieders zullen eventueel mee de vraag verhelderen, samen met de aanmelder.

We willen als NAFT-aanbieder vlot kunnen inspelen op een vraag. We hebben oog voor eventuele vertragingsmechanismen, en zoeken samen met andere betrokkenen naar een antwoord om deze zo veel als mogelijk te vermijden.

---

⁴ Zie het Draaiboek samenwerking School – PBD – CLB - NAFT

Opstart van het traject en trajectbepaling

Een lokaal georganiseerd samenwerkingsverband van NAFT-aanbieders zorgt voor de opstart van het traject. Na een intakegesprek en/of een rondetafelgesprek met alle betrokkenen (leerling(n), ouders, de onderwijsinstelling, het CLB, begeleider uit de organisatie die NAFT aanbiedt, eventuele welzijnspartners en sleutelfiguren, ...) wordt een trajectplan uitgewerkt op maat van en in samenspraak met de leerling(en). Met de onderwijsinstelling wordt bekeken op welke manier de school ondersteund kan worden.

Omdat actieve medewerking en gedeelde verantwoordelijkheid centraal staan in een naadloos flexibel traject, vinden we het belangrijk dat alle actoren het trajectplan mee onderschrijven.

Uitvoering van het traject

In veel gevallen zal eerst worden gewerkt aan het herstel van een positief contact tussen de leerling(n) en andere betrokkenen. Vertrouwen opbouwen en het doorbreken van weerstanden en de cirkel van negatieve ervaringen zijn essentiële voorwaarden om het traject te doen slagen. Ook bij schoolondersteuning is het actief opbouwen van een vertrouwensrelatie met de school en de leerkrachten noodzakelijk voor een kwaliteitsvolle ondersteuning. Deze vertrouwensrelatie kan opgebouwd worden door concrete contacten, interventies, projecten en samenwerking in het kader van de begeleiding van leerlingen.

Vanuit (hernieuwd) vertrouwen en vertrekkend van de kwaliteiten en sterktes van de leerling(en) wordt gewerkt aan versterking van de leerling(en) of klasgroep. Vanuit voorzichtige succeservaringen worden stappen gezet naar zelfreflectie, analyse en remediëring. In een (individueel) actieplan worden doelstellingen, programma en engagementen vastgelegd.

De inhoud en methodieken van een traject sluiten zo veel mogelijk aan bij de competenties, vaardigheden, doelen, behoeften, verlangens en verwachtingen van de betrokkenen. In tussentijds overleg stemmen alle betrokkenen hierover af en wordt waar nodig bijgestuurd.

De duur van het traject wordt bepaald in samenspraak tussen de verschillende betrokkenen. Er wordt hierover zo snel mogelijk duidelijkheid gegeven. Indien noodzakelijk kan het traject in onderling overleg verlengd worden.

Afronding, overdracht en opvolging

In samenspraak met alle betrokken worden afspraken gemaakt over de afronding en de opvolging van het traject.

Voor leerlingen die tijdelijk buiten de school begeleid werden, wordt besproken op welke manier de leerling opnieuw aansluiting kan maken met de klas en de school. Deze heraanluiting verloopt op maat van alle betrokkenen. Dit wil zeggen dat bijvoorbeeld een stapsgewijze herinstap in de klas, voorbereidende klasgesprekken en gesprekken met leerkrachten tot de mogelijkheden behoren. Ook voor leerlingen waarbij de aansluiting met de school behouden is gebleven tijdens het traject en klasgroepen, wordt besproken op welke manier het traject wordt afgerond.

Het maken van afspraken over opvolging is een belangrijk onderdeel van het afronden van het traject. Samen met alle betrokkenen wordt afgesproken wie welke engagementen opneemt, wie de afspraken opvolgt, op welke manier en op welke termijn. Deze follow-up biedt continuïteit in de schoolloopbaan van de leerling(en) en/ of het begeleiden van de klasgroep. Het identificeren en mee vormgeven van een ondersteunend netwerk is hierbij essentieel.

Ook voor het luik schoolondersteuning worden afspraken met betrekking tot afronding en opvolging gemaakt. De implementatie van ondersteuningsinitiatieven gebeurt bijvoorbeeld door het opstellen van een actieplan naar aanleiding van een klasondersteuning, in de klas of school. Daarnaast kan gedacht worden aan terugkomdagen, een 'helpdesk'-formule, verdere coaching en intervisie, ...

Het is met andere woorden mogelijk dat de NAFT-aanbieders ook na het einde van een traject nog betrokken worden bij de ondersteuning van de leerling(en), de klas, de school en hun omgeving.

6. Schoolondersteuning bij NAFT

Aanvullend

Om een goede leer- en opvoedingsomgeving te kunnen creëren voor alle leerlingen en hun rol op het vlak van leerlingenbegeleiding ten volle te kunnen realiseren, kunnen scholen een beroep doen op verschillende vormen van schoolondersteuning. Zo zijn er de pedagogische begeleidingsdiensten en de ondersteuningsnetwerken die onder meer de opdracht hebben om scholen te ondersteunen bij het verbeteren van de onderwijskwaliteit en de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding. Schoolondersteuning kan ook opgenomen worden binnen een NAFT -traject, steeds complementair aan het CLB, de pedagogische begeleidingsdiensten en de ondersteuningsnetwerken.

Versterkend

NAFT wil leerkrachten, teams en scholen in hun omgang met leerlingen versterken en hen ondersteunen bij het creëren van een verbindend leer- en leefklimaat. Deze ondersteuning vanuit NAFT heeft als doel het maximaliseren van de leeransen voor alle leerlingen en het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten en schooluitval. Schoolondersteuning binnen NAFT heeft zowel een preventief als remediërend karakter.

NAFT ondersteunt sleutelfiguren in de school (leerkrachten, leerlingenbegeleiders, zorgcoördinatoren, directies, ...) bij het verstevigen van het klasmanagement, het werken aan positieve relaties tussen de leerkrachten en de leerlingen (onder meer bij herinstap van de leerling na langdurige afwezigheid) en bij het versterken van het zorgbeleid op school (bijvoorbeeld beleid over sancties, omgaan met agressie, spijbelen, ...). De ondersteuning heeft als doel dat het hele schoolteam versterkt wordt in de omgang met de leerlingen, zowel op individueel niveau als op klas- en schoolniveau.

Procesondersteunend

Schoolondersteuning door NAFT-aanbieders zien we als tijdelijk en vooral gericht op het ondersteunen van het proces dat alle sleutelfiguren in een school aangaan om de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding te verbeteren. Wij willen hen ondersteunen, coachen en bijdragen aan hun professionalisering, ook via vorming en opleiding, supervisie en intervisie. Het is niet de bedoeling dat de schoolondersteuning aangeboden door de erkende NAFT-organisaties in de plaats treedt van het CLB, de pedagogische begeleidingsdiensten of de ondersteuningsnetwerken.

Gericht op preventie en verduurzaming

Het is belangrijk dat de NAFT-aanbieders deze schoolondersteuning kunnen bieden en dat het aanbod in verhouding is tot de vraag. Schoolondersteuning geeft immers de mogelijkheid om een context te creëren die gunstig is voor de verduurzaming van het werk dat geleverd werd door alle betrokkenen in een naadloos flexibel traject en om een blijvend effect te bereiken. Daarnaast heeft deze schoolondersteuning een preventieve functie: door scholen te versterken in specifieke aspecten van de leerlingenbegeleiding kan het risico van schooluitval en voortijdig schoolverlaten verminderd worden. Daarom is het ook niet ons uitgangspunt om via schoolondersteuning pasklare oplossingen aan te reiken bij (complexe) problemen, maar streven we er wel naar om de scholen te ondersteunen zodat ze zelf maximaal mogelijkheden kunnen creëren voor hun leerlingen.

De individuele casus voorbij

We pleiten ervoor dat schoolondersteuning ook geboden kan worden aan scholen die erom vragen los van een concrete casus, voor zover de vraag verbonden kan worden met de expertise van de NAFT-aanbieders. Een dergelijke manier van werken geeft scholen en NAFT-aanbieders meer mogelijkheden om te werken met een volledige groep van leerkrachten, leerlingenbegeleiders en/of anderen in de school. Dit sluit aan bij een benadering die niet werkt vanuit een individueel schuldmodel, maar die sterk context- en systeemgericht is en waarbij de klemtoon ligt op het voorkomen van problemen die mogelijk leiden tot schooluitval. Ook deze vorm van schoolondersteuning zien we als een vorm van ondersteuning complementair aan de ondersteuning geboden door de CLB's, pedagogische begeleidingsdiensten en ondersteuningsnetwerken.

7. Relatie tussen NAFT en andere ondersteuning

Aanvullend

NAFT, of het nu om een preventief of om een remediërend traject gaat, is een aanvulling op de ondersteuning geboden door de onderwijsinstelling (via de leerkracht, het leerkrachtenteam, de leerlingbegeleiding, de directie, ...), het CLB, de PBD en de ondersteuningsnetwerken.

De school kan voor de begeleiding van leerling(en) of een klas met specifieke zorgbehoeften een beroep doen op een goede zorgpartner, die met specifieke expertise (externe) begeleiding kan bieden, waarbij de verantwoordelijkheid voor het traject gedeeld wordt. Schoolexterne begeleidingen kunnen nieuwe perspectieven creëren en zorgen voor een constructieve samenwerking met de leerling(en). Fundamenteel uitgangspunt is het behouden en versterken van de band tussen school en leerlingen. Het NAFT-aanbod begeeft zich niet op het terrein van de interne leerlingbegeleiding.

Focus op de NAFT- finaliteit

NAFT is een aanbod met een eigen finaliteit. Dat betekent voor ons dat tijdens de vraagverheldering altijd zal worden nagegaan of NAFT het meest gepaste antwoord is op de vraag en behoeften van de leerling, de klasgroep, het lerarenteam en/of de school. Als we merken dat NAFT niet het best passende aanbod is, dan willen we de andere actoren zicht geven op de andere mogelijkheden die er bestaan en waar nodig ook een brug vormen naar het meer passende aanbod.

Het is mogelijk dat tijdens of op het einde van een traject blijkt dat het aangewezen is om andere relevante actoren in te schakelen. Samen met alle betrokkenen binnen het traject bekijken we wie welke rol opneemt en welk (ander of tijdelijk) aanbod ingeschakeld kan worden. Hierbij waken we er wel over dat dit niet leidt tot een te late overdracht, waarbij de kansen van de leerling(en) verder afnemen.

Het NAFT-begeleidingsaanbod is geen vervanging voor langdurige of continue welzijnsbegeleiding. Die begeleiding blijft de verantwoordelijkheid van andere welzijnsactoren. Het is ook niet de bedoeling dat NAFT ingezet wordt om knelpunten in andere segmenten van de zorg op te vangen.

8. Samenwerking tussen de NAFT-aanbieders

Werken vanuit een gedeelde visie

Omdat we met een groot aantal organisaties NAFT aanbieden willen we erover waken dat we vanuit dezelfde visie werken. Zo zorgen we ervoor dat het voor leerlingen en hun omgeving, de leerkrachten, de scholen, de CLB's en andere actoren duidelijk is waar NAFT voor staat. Uitwisseling en overleg zijn hierbij cruciaal, zowel op lokaal niveau (incl. het niveau van de werkingsgebieden) als op Vlaams niveau (m.i.v. het Nederlandstalig onderwijs in Brussel).

Afstemmen en afspraken maken

We streven ernaar om met alle erkende NAFT-aanbieders constructief samen te werken. Dat houdt in dat we streven naar afstemming, goede afspraken en complementariteit, onder meer in expertise en aanbod. Daardoor wordt het mogelijk om er te zijn voor alle leerlingen voor wie NAFT een passend aanbod is, ook bij complexe problematieken en in situaties waar specifieke expertise nodig is.

Gezamenlijke ontwikkeling en gedeelde initiatieven

De groep van NAFT-aanbieders engageert zich om kennis en expertise te verwerven en te delen, onderling en met de andere actoren, opdat leerlingen de best mogelijke ondersteuning krijgen. We zoeken ook actief naar nieuwe kennis en methodieken die de kwaliteit van de begeleiding kunnen bevorderen.

We ondersteunen elkaar op het vlak van kwaliteitszorg. We nemen initiatieven voor gezamenlijke monitoring en het in kaart brengen van output en effecten over alle aanbieders heen. Om dit op een efficiënte en transparante manier te doen verlopen, hebben we een overlegstructuur ontwikkeld waarbij alle NAFT-aanbieders betrokken zijn en een actieve rol kunnen opnemen.

9. Samenwerking met de andere actoren

De NAFT-begeleiding krijgt vorm in een samenwerking tussen verschillende actoren. De NAFT-aanbieder werkt samen met de leerling, zijn of haar persoonlijk netwerk, de klas, de school, het CLB en andere externe actoren uit verschillende domeinen zoals welzijn en vrije tijd, ... We streven naar een samenwerking die steunt op gelijkwaardigheid, gedeelde verantwoordelijkheid, duidelijke rollen, complementariteit en continuïteit.

Gelijkwaardigheid

Een traject wordt altijd gezien in relatie tot andere vormen van leerlingenbegeleiding of andere vormen van ondersteuning op het vlak van onderwijs en welzijn. We zien elkaar als gelijkwaardige partners en ontwikkelen in elk werkingsgebied goede samenwerkingsverbanden.

Gedeelde verantwoordelijkheid

We delen de verantwoordelijkheid voor de inspanningen en de resultaten met alle betrokkenen. Gedeelde verantwoordelijkheid vraagt om een gedeeld engagement. Door het bundelen van krachten versterken de betrokkenen elkaar.

Duidelijke rollen en complementariteit

De onderwijsactoren, met name de onderwijsverstrekkers, CLB's en PBD's, ontwikkelden samen met de NAFT-aanbieders een draaiboek⁵ waarin de rol van elk van deze actoren in NAFT verduidelijkt wordt. Omdat trajecten zo veel mogelijk op maat van de leerling, de klas en/ of de school uitgewerkt worden, kan per traject bepaald worden welke persoon of organisatie de spilfiguur wordt in het traject en wie – binnen de contouren van het draaiboek - welke rol opneemt. Hierbij streven we naar een maximale complementariteit, zodat elke actor ten volle zijn eigen rol kan spelen en zijn eigen expertise kan laten renderen voor de leerling, de klas en/of de school. Omdat rollen gedeeltelijk kunnen overlappen of taken door meerdere actoren kunnen worden opgenomen, zijn goede afspraken over wie wat doet in het traject noodzakelijk. Andere externe organisaties kunnen worden ingeschakeld in het traject om een specifiek deelaspect op te nemen.

Continuïteit

Het einde van een NAFT-traject is niet het einde van de begeleiding van de leerling, de klas of de school. Het is belangrijk dat scholen en CLB's zich engageren om de leerlingen en klassen na de NAFT-begeleiding verder goed op te volgen en ervoor te zorgen dat de ondersteuning op de gepaste manier gecontinueerd wordt. Dat houdt onder meer in dat goed opgevolgd wordt dat alle actoren die nog betrokken zijn bij de begeleiding van de leerling of de klas na NAFT⁶, het engagement nakomen dat ze bij het afronden van het traject aangingen.

---

⁵ <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/naft-naadloze-flexibele-trajecten#draaiboek>

⁶De leerling zelf, de ouders/opvoedingsverantwoordelijken, leerkrachten, leerlingenbegeleiders, directie, CLB, PBD, andere ondersteuners, welzijnsactoren, het eigen netwerk van de betrokkenen, welzijnsactoren, ...

10. Kwaliteitszorg

Intern kwaliteitsbeleid

De overheid erkent aanbieders die voldoen aan de inhoudelijke uitgangspunten van NAFT en die het aanbod van de minimale componenten van dit traject kunnen garanderen. Elke aanbieder heeft een kwaliteitsbeleid.

Kwaliteitstoezicht

De NAFT-aanbieders werken volgens het Referentiekader NAFT-kwaliteit (R-NAFT)⁷. Dat referentiekader werd ontwikkeld in een samenwerking tussen vertegenwoordigers van de zorg – en onderwijsinspectie, het Agentschap Opgroeien, het Departement Onderwijs en Vorming en de NAFT-aanbieders. Het referentiekader beschrijft een kwaliteitsvolle NAFT-begeleiding. De zorg- en onderwijsinspectie staat in voor het (kwaliteits-)toezicht bij de aanbieders.

Elk jaar rapporteren de NAFT-aanbieders aan het Agentschap Opgroeien over de inspanningen die ze leveren om kwaliteitsvol werk te leveren via het kwaliteitsverslag.

Tot slot werken we actief mee aan de ontwikkeling en de implementatie van het kwaliteitsbeleid van de overheid.

11. Opvolging en evaluatie

Monitoren

Alle trajecten worden geregistreerd in Binc, het registratiesysteem van het Agentschap Opgroeien. We engageren ons om Binc voor NAFT mee te ontwikkelen, de gegevens uit Binc waar mogelijk te gebruiken en bij te dragen aan de interpretatie van de cijfergegevens.

Evalueren

We engageren ons daarnaast om periodiek bijkomende info te verzamelen die inzicht kan geven in de (resultaten van de) werking van NAFT en in tendensen, zowel voor de NAFT-aanbieders zelf als voor andere actoren op het terrein en de overheid.

---

⁷ <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/naft-naadloze-flexibele-trajecten#referentie>

12. Signaalfunctie

Als NAFT-aanbieders registreren wij vele signalen. Wij engageren ons om deze signalen te delen onder de NAFT-aanbieders, met de andere relevante actoren uit onderwijs en welzijn en met de overheid.

Signalen doorgeven uit de eigen werking

In de eerste plaats willen we de stem van leerlingen en scholen versterken. Als zij drempels ervaren of knelpunten, dan willen we die mee bekijken en aankaarten op de gepaste fora. Ook evoluties binnen NAFT (bv. het profiel van de leerlingen, de aard van de problemen, ...) houden we in de gaten en wanneer nodig geven we de signalen die hieruit voortvloeien door aan de relevante actoren op het terrein of aan de beleidsactoren. We willen knelpunten en drempels zichtbaar en bespreekbaar maken om gezamenlijk tot oplossingen te komen, zowel binnen de eigen organisatie als gedeeld via het sectoroverleg.

Signalen doorgeven uit het onderwijs- en welzijnslandschap

In de tweede plaats houden we de vinger aan de pols voor tendensen in het bredere onderwijs-, ondersteunings- en welzijnslandschap. Zo merken wij het bijvoorbeeld snel wanneer een beroep gedaan wordt op NAFT bij problemen of schaarste in andere segmenten van de jeugdhulpverlening of onderwijsbegeleiding of wanneer onderwijsinstellingen minder of meer leerlingen vanuit verschillende onderwijsvormen aanmelden voor NAFT.

13. Financiering

Het waarborgen van het recht op ondersteuning voor alle leerlingen vergt een gecoördineerde aanpak en samenwerking op meer dan één front. Hiervoor biedt NAFT op het snijvlak tussen onderwijs en welzijn kwaliteitsvolle trajecten aan. De verwevenheid tussen het onderwijs- en het welzijnsluik is uniek en brengt twee verschillende werelden met elkaar in verbinding. NAFT is dan ook een gedeelde verantwoordelijkheid en coproductie van Onderwijs en Welzijn. De erkende NAFT-aanbieders worden gefinancierd door het Agentschap Opgroeien; de zorg- en de onderwijsinspectie staan in voor het toezicht op de kwaliteit van NAFT.

Om een kwaliteitsvol aanbod te kunnen bieden, om NAFT te kunnen garanderen voor elke school en leerling, ook voor de meest uitdagende situaties, om aan nieuwe noden tegemoet te kunnen komen, en niet het minst om de flexibiliteit van NAFT ten volle waar te maken, beschikt NAFT over een structurele financiering. We blijven daarnaast ijveren voor een financiering die flexibel inzetbaar is, een financiering gebaseerd op het recht op NAFT-ondersteuning voor elke leerling en uitgaand van het principe van flexibele beschikbaarheid van het aanbod, zodat we zowel leerlingen en klassen als scholen optimaal en op maat kunnen ondersteunen.

Deze visie werd opgesteld door de aanbieders van NAFT die erkend zijn door de Vlaamse overheid, en wordt door hen onderschreven.

